

Pravo Unije nasprotuje nacionalni zakonodaji, ki sodišču, ki odloča o odškodninski tožbi, ki temelji na trditvi o diskriminaciji, preprečuje, da bi ugotovilo obstoj te diskriminacije, če tožena stranka pristane na plačilo zahtevane odškodnine, ne da bi priznala to diskriminacijo

Zgolj plačilo denarnega zneska ne more zagotoviti učinkovitega sodnega varstva osebe, ki predlaga, naj se ugotovi, da je bila žrtev take diskriminacije

Leta 2015 je vodja zrakoplova na notranjem švedskem letu, ki ga je opravila letalska družba Braathens Regional Aviation AB (v nadaljevanju: družba Braathens), odločil, da potnika čilskega porekla, ki prebiva v Stockholmu (Švedska), podvrže dodatnemu varnostnemu pregledu.

V imenu tega potnika, ki je menil, da je bil diskriminiran iz razlogov, povezanih z njegovim fizičnim videzom in narodnostjo, je Diskrimineringsombudsmannen (varuh človekovih pravic za boj proti diskriminaciji) Stockholms tingsrätt (okrožno sodišče v Stockholmu, Švedska) predlagal, naj družbi Braathens naloži, naj navedenemu potniku plača odškodnino zaradi diskriminacije.

Družba Braathens je pristala na plačilo zahtevanega zneska, ne da bi priznala obstoj diskriminacije. Stockholms tingsrätt ji je zato naložilo plačilo tega zneska, vendar je predloge Diskrimineringsombudsmannen za izdajo ugotovitvene sodbe, s katero bi bil ugotovljen obstoj diskriminacije, razglasilo za nedopustne. To sodišče je menilo, da je na podlagi švedskega procesnega prava vezano na pripoznavo družbe Braathens in mora tako odločiti o sporu, ne da bi obravnavalo obstoj morebitne diskriminacije. Potem ko Diskrimineringsombudsmannen s pritožbo zoper sodbo Stockholms tingsrätt ni bil uspešen, je vložil pritožbo pri Högsta domstolen (vrhovno sodišče, Švedska).

Ker se je Högsta domstolen spraševalo o skladnosti švedske zakonodaje z zahtevami Direktive 2000/43¹ o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost v povezavi s členom 47 Listine Evropske unije o temeljnih pravicah (v nadaljevanju: Listina), ki vsakomur zagotavlja pravico do učinkovitega pravnega sredstva, je odločilo, da Sodišče vpraša, ali mora sodišče v primeru, da tožena stranka pripozna odškodninski zahtevek tožeče stranke, vseeno imeti možnost, da obravnava vprašanje obstoja diskriminacije na predlog stranke, ki meni, da je bila predmet te diskriminacije.

Presoja Sodišča

Sodišče je najprej opozorilo da je namen Direktive 2000/43 določiti okvir za boj proti diskriminaciji na podlagi rase ali narodnosti, da bi se v državah članicah uveljavilo načelo enakega obravnavanja. Spoštovanje tega načela zahteva, da se osebam, ki menijo, da so bile žrtve take diskriminacije, zagotovi učinkovito sodno varstvo pravice do enakega obravnavanja, ne glede na to, ali te osebe delujejo neposredno ali prek združenja, organizacije ali pravnega subjekta. Poleg tega mora sistem sankcij, vzpostavljen zaradi prenosa te direktive v pravni red države članice, zagotoviti učinkovito in uspešno pravno varstvo pravic, ki izhajajo iz te direktive. Strogost sankcij

¹ Direktiva Sveta 2000/43/ES z dne 29. junija 2000 o izvajanju načela enakega obravnavanja oseb ne glede na raso ali narodnost (UL, posebna izdaja v slovenščini, poglavje 20, zvezek 1, str. 23).

mora ustrezati teži kršitev, ki se z njimi sankcionirajo, zlasti tako, da se zagotovi resničen odvračilni učinek, pri čemer je treba spoštovati splošno načelo sorazmernosti.

V zvezi s tem je Sodišče presodilo, da člena 7 in 15 Direktive 2000/43/ES v povezavi s členom 47 Listine **nasprotujeta nacionalni zakonodaji, ki sodišču, ki odloča o odškodninski tožbi, ki temelji na trditvi o diskriminaciji, ki jo ta direktiva prepoveduje, preprečuje obravnavo predloga za ugotovitev obstoja te diskriminacije, če tožena stranka pristane na plačilo zahtevane odškodnine, ne da bi priznala obstoj diskriminacije.**

Na prvem mestu, iz člena 7 Direktive 2000/43 namreč izhaja, da mora imeti vsaka oseba, ki meni, da je žrtev diskriminacije na podlagi rase ali narodnosti, v okviru postopka za uveljavljanje pravic, ki izhajajo iz načela enakega obravnavanja, možnost od sodišča doseči, da odloči o morebitni kršitvi teh pravic, če tožena stranka ne prizna zatrjevane diskriminacije. Zato **zgolj plačilo denarnega zneska ne more zagotoviti učinkovitega sodnega varstva osebe, ki predlaga, naj se ugotovi obstoj take kršitve.**

Na drugem mestu, taka nacionalna zakonodaja ne dosega niti odškodninske funkcije niti odvračilne funkcije, ki ju morajo imeti sankcije, ki jih države članice določijo na podlagi člena 15 Direktive 2000/43. **Plačilo denarnega zneska namreč ne zadostuje za izpolnitev zahtevkov osebe, ki želi prednostno iz naslova povračila nastale nepremoženjske škode doseči ugotovitev, da je bila žrtev diskriminacije.** Prav tako **obveznost plačila denarnega zneska ne more zagotoviti resničnega odvračilnega učinka za osebo, ki diskriminira**, kadar, kot v obravnavanem primeru, tožena stranka izpodbija obstoj kakršne koli diskriminacije, vendar meni, da je glede stroškov in podobe ugodnejše, da plača odškodnino, ki jo zahteva tožeča stranka. Sodišče je tudi pojasnilo, da možnost vložitve kazenske obtožbe zaradi ciljev, ki jih zasleduje, in omejitev, ki so ji lastne, ne omogoča odprave neskladnosti civilnih pravnih sredstev z zahtevami te direktive.

Na tretjem mestu, Sodišče je poudarilo, da te razlage ne omajajo načela ali preudarki procesnega prava, kot so načelo dispozitivnosti, načelo ekonomičnosti postopka in skrb za dajanje prednosti sporazumnemu reševanju sporov. Po eni strani namreč nacionalna zakonodaja, kakršna je ta v postopku v glavni stvari, povzroči prenos nadzora nad sporom na toženo stranko, saj tožeča stranka v primeru, da tožena stranka pristane na plačilo zahtevane odškodnine, od sodišča, ki odloča o zadevi, ne more več doseči, da odloči o vzroku za njen zahtevek, niti ne more nasprotovati ustavitvi postopka, ki je bil sprožen na njeno pobudo. Po drugi strani nacionalno sodišče nikakor ne bi kršilo načela dispozitivnosti, če bi kljub pristanku tožene stranke na plačilo odškodnine, ki jo zahteva tožeča stranka, obravnavalo, ali je podana diskriminacija, ki jo zatrjuje tožeča stranka, saj se ta obravnava nanaša na vzrok za odškodninski zahtevek, ki je predmet spora.

Nazadnje, na četrtem mestu, je Sodišče opozorilo, da pravo Unije načeloma ne zavezuje držav članic, da za zagotavljanje varstva pravic, ki jih imajo posamezniki na podlagi prava Unije, določijo druga pravna sredstva pred nacionalnimi sodišči, kot so tista, ki jih določa nacionalno pravo. Vendar je poudarilo, da v obravnavanem primeru **spoštovanje prava Unije ne zahteva, da se uvede novo pravno sredstvo, ampak se omejuje na zahtevo nacionalnemu sodišču, da zavrne uporabo postopkovnega pravila, ki mu preprečuje odločanje o obstoju zatrjevane diskriminacije**, in to zato, ker to pravilo ni le nezdružljivo s členoma 7 in 15 Direktive 2000/43, temveč tudi s členom 47 Listine. Ta člena Direktive namreč le konkretizirata pravico do učinkovitega pravnega sredstva, kot je zagotovljena s členom 47 Listine, ki je dovolj sama po sebi, da se podeli pravica, na katero se lahko sklicuje v sporu med posamezniki.

OBVESTILO: S predlogom za sprejetje predhodne odločbe lahko sodišča držav članic v zvezi s sporom, o katerem odločajo, Sodišču predložijo vprašanja o razlagi prava Unije ali veljavnosti aktov Unije. Sodišče ne odloči o nacionalnem sporu. Zadevo reši nacionalno sodišče v skladu z odločbo Sodišča. Ta odločba je enako zavezujoča za druga nacionalna sodišča, ki obravnavajo podoben problem.

Neuradni dokument za medije, ki Sodišča ne zavezuje.

[Celotno besedilo](#) sodbe je objavljeno na spletnem mestu CURIA na dan razglasitve.

Kontaktna oseba: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793